

YOSH SPORTCHILARNI SHUG'ULLANTIRISHNI BOSHQARISH

Ro'ziqulov Mehriddin Muhammad o'g'li

Buxoro shahar 11- umumiy o'rta ta'lim maktabi

Jismoniy tarbiya fani o'qituvchisi

***Annotatsiya:** Ushbu maqolada yosh sportchilarni shug'ullantirishni boshqarish, yoshlarning sport bilan shug'ullanishining ko'p qirrali afzalliklari, yoshlar sportini boshqarishning asosiy tarkibiy qismlari va uning yosh sportchilarga ta'siri, ota-onalar va murabbiylar hamkorligi va yosh sportchilarning kelajakdagi muvaffaqiyatlari uchun mustahkam poydevorga ega bo'lgan har tomonlama barkamol shaxs bo'lib yetishishi uchun hayotiy ko'nikmalarni o'qitishga e'tibor qaratish to'g'risida to'liq bayon etilgan.*

***Kalit so'zlar:** yoshlar sporti, kognitiv qobiliyatlar, ijtimoiy qobiliyatlar, xarakterni rivojlantirish, samarali boshqaruv, yaxlit yondashuv, inklyuziv muhit.*

Kirish:

Yoshlar sporti bolalar va o'smirlarning kamol topishida, ularga muhim hayotiy ko'nikmalarni o'rganish, do'stlik rishtalarini mustahkamlash, jismoniy salomatlikni saqlashda muhim o'rin tutadi. Biroq, ushbu dasturlarning muvaffaqiyati ko'p jihatdan yoshlar sportini samarali boshqarishga bog'liq. Yoshlar sportini boshqarish bolalar va o'smirlar uchun sport dasturlarini tashkil etish, boshqarish va targ'ib qilishni o'z ichiga oladi. U turli elementlarni o'z ichiga oladi, jumladan, dasturni ishlab chiqish, murabbiylik, ob'ektlarni boshqarish, xavfsizlik protokollari, jamoatchilik ishtiroki va boshqalar. Samarali boshqaruv yoshlar sporti dasturlari nafaqat qiziqarli, balki ishtirokchilar uchun xavfsiz va foydali bo'lishini ta'minlaydi.

Adabiyotlar tahlili va metodologiya:

Muvaffaqiyatli yoshlar sport dasturini yaratish yaxshi ishlab chiqilgan o'quv dasturidan boshlanadi. Dasturlar jamoaviy ish va sport mahoratini ta'kidlagan holda, yoshga mos qobiliyatlarni rivojlantirishga qaratilgan bo'lishi kerak. Turli xil sport

turlarini taklif qilish bolalarga o'z qiziqishlarini o'rganish imkonini beradi. Murabbiylar yosh sportchilarning tajribasini shakllantirishda muhim rol o'ynaydi. Murabbiylarning attestatsiyadan o'tishi va sportga xos ko'nikmalar va bolalarni rivojlantirish tamoyillari bo'yicha tayyorlanishini ta'minlash muhim ahamiyatga ega.

Uzluksiz ta'lim imkoniyatlari murabbiylarga eng yaxshi amaliyotlardan xabardor bo'lib turishga yordam beradi va ularga o'z sportchilariga eng yaxshi yo'l-yo'riq ko'rsatish imkonini beradi. Yoshlar sporti o'tkaziladigan joylar xavfsiz, kirish uchun qulay va yaxshi ta'mirlangan bo'lishi kerak. Muassasalarni samarali boshqarish amaliyotlar va o'yinlar uchun mos joylarni ta'minlashni o'z ichiga oladi, shu bilan birga jihozlar mavjudligi va yaxshi holatda bo'lishini ta'minlaydi.

Yoshlar sportida xavfsizlik har doim birinchi o'rinda turishi kerak. Jarohatlarning oldini olish bo'yicha ko'rsatmalarni amalga oshirish va favqulodda vaziyatlarda harakat qilish rejalarini tuzish yosh sportchilarni himoya qilish uchun juda muhimdir. Mustahkam jamoaviy aloqalarni o'rnatish yoshlar sporti dasturlarini muvaffaqiyatli amalga oshirishda muhim ahamiyatga ega. Maktablar, mahalliy tashkilotlar va korxonalar bilan hamkorlik qilish dasturlarni ilgari surish va ishtirokchilarni jalb qilishga yordam beradi. Ota-onalar va jamoat a'zolarini ko'ngillilar sifatida jalb qilish dasturga egalik va qo'llab-quvvatlash hissini uyg'otadi.

Natijalar:

Samarali marketing strategiyalari dastur ko'rinishini sezilarli darajada oshirishi mumkin. Ijtimoiy tarmoqlar, jamoat tadbirlari va mahalliy reklamadan foydalanish potentsial ishtirokchilarga erishishga yordam beradi. Yoshlar sporti dasturlarini qo'llab-quvvatlash uchun moliyani boshqarish juda muhimdir. Xarajatlarni kuzatib borish uchun byudjetlarni yaratish va mablag' yig'ish imkoniyatlarini, masalan, homiylik va grantlarni o'rganish dasturlarning arzon va foydalanish mumkin bo'lishini ta'minlaydi.

Dastur samaradorligini muntazam ravishda baholash doimiy takomillashtirish uchun zarurdir. Ishtirokchilar, ota-onalar va murabbiylarning fikr-mulohazalarini

to'plash nima yaxshi ishlashi va nimani yaxshilash kerakligi haqida qimmatli tushunchalarni berishi mumkin. Yoshlar sporti dasturlarini qamrab olishini ta'minlash barcha ishtirokchilarda tegishlilik tuyg'usini rivojlantirish uchun juda muhimdir.

Muhokama:

Jismoniy salomatlikdan tashqari, yoshlar sporti xarakterni shakllantirish uchun platforma bo'lib xizmat qiladi. Jamoada ishlash, yetakchilik, tartib-intizom va chidamlilik kabi qadriyatlarni ta'kidlash yosh sportchilarni maydonda ham, undan tashqarida ham qiyinchiliklarga tayyorlaydi. Yoshlar sportini samarali boshqarish yosh sportchilar uchun ijobiy va boyitish tajribasini yaratishda muhim rol o'ynaydi. Yoshlar sportining afzalliklari juda ko'p. Ular jismoniy tayyorgarlikni targ'ib qiladi, jamoada ishlash va hamkorlikka o'rgatadi, o'ziga ishonch va chidamlilikni oshiradi hamda intizom, hurmat va adolatli o'yin bo'yicha qimmatli hayotiy saboqlarni beradi.

Biroq, yoshlar sportining landshafti rivojlanmoqda. Erta ixtisoslashish uchun bosim kuchaymoqda, bu esa charchash va jarohatlarga olib keladi. Bundan tashqari, ba'zi dasturlar yosh sportchilarning umumiy farovonligi ustidan g'alaba qozonishni birinchi o'ringa qo'yadi. Bu yerda yoshlar sportini samarali boshqarish muhim ahamiyatga ega. Yoshlar sportini samarali boshqarish muvozanatli yondashuvni yaratishdan iborat. U xarakterni rivojlantirishga, ijobiy qadriyatlarni rivojlantirishga va g'alaba qozonishga alohida e'tibor qaratish orqali o'sish imkoniyatlarini ta'minlaydi.

Xulosa:

Xulosa o'rnida shuni aytish joizki, yoshlar sportini samarali boshqarish yosh sportchilar tajribasini shakllantirishda hal qiluvchi rol o'ynaydi. Dasturni ishlab chiqish, murabbiylik sifati, xavfsizlik, jamoatchilik ishtiroki, moliyaviy barqarorlik va inklyuzivlikka e'tibor qaratish orqali biz nafaqat sport mahoratini, balki shaxsiy o'sishni ham rag'batlantiradigan boyitish muhitini yaratishimiz mumkin. Yosh sportchilarni har tomonlama rivojlantirishga ustuvor ahamiyat qaratgan holda, yoshlar sportini boshqarish ularga maydonda ham, maydondan tashqarida ham o'z

salohiyatini to'liq ro'yobga chiqarishga imkon beradi.

Adabiyotlar ro'yxati:

1. To'xtaboev N.T. Jismoniy tarbiya mutaxassislarining kasbiy mahoratini rivojlantirish. O'quv-uslubiy qo'llanma. – T.: 2010.
2. Barchukov I. S., Barchukova G. V. Sportchilarning jismoniy tayyorgarligining fiziologik ko'rsatkichlari. 1M., 2019.
3. Serebryakov V.V. Xushvakov N.Yu. Sport fiziologiyasi darslik. Chirchiq: O'zDJTSU, 2023.
4. Koryagina. YU. V. Kuchli sport turlari fiziologiyasi: darslik. 2016.